

עין משפט
נר מצוה

טו:

ורבותינו נמנו באוּשא. אית דגרסי אתרוג אחר חנטה בין למעשר בין לשביעית דסברי לה השתא כר"א דלעיל (דף יד:) ולא נראה דזהדיא מוכח צפ' לולב הגזול (סוכה דף מ.) דגרסינן אחר לקיטה וג' מחלוקת דצדנ: **שְׁתֵּי** בריבות ס"ד.

דלא שייך לשון בריכה (י) צאלו אלף ציונים כדפי' צקונטרס כדמתן צפרק המוכר את הספינה (ב"צ דף פ.) הלוקח פירות שזבן מפריח בריכה ראשונה ואין לפרש דפריך משום דאין אלן טוען שמי פעמים בשנה דהא אשכחן דיופירא צריש עושין פסין (פירושין דף יח.) ומיהו י"ל משום דקשיא ליה דכיון דלא שכיח אין לנו לחלק מדרבנן: **בגוץ** הרקלים והויתים. צתנס נקט יזמים דמודה צהו ת"ק דתצואה ויזמים אחר שליש ולא אחר חנטה: **נהגו העם** בחרובין כרבי נחמיה. לאו דוקא נקט חרובים דהוא הדין דקלים ויזמים וכל אילנות (ה) העשויות בריכה אחת בשנה מדפריך ליה ריש לקיש מצנות שוח וא"ת והא צנות שוח מפרש צפרק כילד מצרכין (צרכות דף מ:): תאני חורמא וצריש כלל גדול (שבת דף סח. ושס) אמרינן לקיטמו לאחד למעוטי תאני ואע"פ שיש לחלק בין סתם תאנים לתאני חורמא הא צפ"ק דפאה (מ"ה) חשיב אילנות שלקיטמן כאחד ולא חשיב צנות שוח ושמא מנא ושייר: **בנות** שוח. צפרק כילד מצרכין (צרכות דף מ:): אמר רצה

צר צר חנה תאני חורמא ופרי גרוע הוא דנמשמע צריש מסכת דמאי דלא נחשדו עליהם עמי הארץ דמתן הקלין צדממאי השימן הרימינן והעחרדין וצנות שוח וכן משמע צפ"ק דע"י (דף יד. ושס) דלמרנין גצי צביעית הוסיפו עליהן מוכססין וצנות שוח אצל מעיקרא לא נהגו צהם צביעית שלא היה חשוד צענייהם וקשיא דצפ"ק דצטועות (דף יג: ושס) משמע שחא פרי חשוד גצי מותרות קיץ למצח צבנות (י) (שצע) לאדם כל

שאוכלין אותו צקינות סעודה והיינו צנות שוח דלמרנין צצראשית רצה גצי עץ שאכל אדם הראשון דקרו ליה צנות שוח לפי שגרמנו שוחה לאדם ואיכא דקרו ליה צנות שצע לפי שגרמנו שצעת ימי אצילות וצפרק ארצעה נדרים (נדרים מ.) גצי נודר מן הכלכלה והיו צהן צנות (י) (שצע) ואמר אלו הייתי יודע צצנות (י) (י) (שצע) צתוכה משמע נמי דפרי טוב הוא ולרצי יוחנן דפטר צירושלמי צריש שחא אפילו צודאי ודמאי דמתמימין לאו דוקא לפי שרוב מינין (א) אינם צאין אלף מן ההפקר הוה מצינו למימר דפרי

הוא הגדל ציערים שהוא מקום הפקר ופטור מן המעשר אע"פ שהוא טוב כעין אגחים קטנים שלנו וכגון ערמונים והא דלא נהגו ציה צביעית מעיקרא לאו משום גריעותא הוא אלף משום דעושות לשלש שנים כדלמרנין הכא והווי סברי דלא אזלינן צהו צתר חנטה (ה) אלף צתר לקיטה כיוון דעיקרן אינם נגמרין צשנה שחונטים צה אצל לריש לקיש דירושלמי דמחייב צודאי ופטרי צביעית: **ואם אמרם לי איסורא**. דאסור למילן צהו צתר לקיטה אלא נמי מודיעא דאסור אלף נהגו כך: **צצקינן להו**. צתמיה: **אם קיבלה**. והאי דלישתתיק משום דלא ידע להשיב אס לא קיבלה והאי דלישתתיק משום דלא איכפת ליה דלא דמי מעשר פירות האילן דרבנן לאחמורי ציה צביעית דאורייתא: **מתני'**

חיורתא. והן בנות שוח ובנות שבע ובלוקסין כולן מיני תאנים. וכבר וכן דרך בנות שוח הללו שחונטין בשנה הראשונה הן פגין ובשניה בחול ובכל שנה הן חונטין וכן סידורן, מה שחונטין בשנה הראשונה

ארבעה ראשי שנים פרק ראשון ראש השנה

חסורי מיחסרה והכי קטני א"ר יוסי אצטולמוס העיד משום חמשה זקנים אתרוג אחר לקיטה למעשר אחר חנטה לצביעים ורבותינו נמנו באוּשא וגמרנו אתרוג אחר לקיטה בין למעשר בין לשביעית. והכי פירושה אתרוג אחר לקיטה למעשר לענין חדש וישן ולענין שניה

נכנסת לשלישית או שלישית לרביעית ואחר חנטה לשביעית בין להפקר בין לציעור כשאר אילנות וצת צביעית הנכנסת לשמינית הפקרה הוא פטורה(א) מן המעשר דאילו לענין מעשר כשאר שני צצוע אול ציה צבנן צתר לקיטה לגצי חדש וישן ומעשר שני ומעשר עמי משום דדרכו ליגדל על כל מים כירק והכי מפרש צשמעתא קמיימא דקדושין (דף ג.) אצל לשאר דצרייו שוה לאילן צתר חנטה. ורצה ורצ המנונא סצירא להו כאצטולמוס דלמר צתר חנטה לצביעים הלכך צת צביעית שנכנסת לשמינית חייבת צציעור וצת ששית הנכנסת לשביעית פטורה מן הציעור דאולי צתר חנטה ומיפלג פליגי רצה ורצ המנונא צמילתיה דלאצטולמוס צהא רצ המנונא סצר כיון דפטורה מן הציעור חייצת צמעשר דלאו הפקרא דמלכא היא ורצה סצר סוף סוף יד הכל מן המעשר: **לעולם ששים**. חייצת צמעשר ופטורה מן הציעור: **אפילו כוים**. אפילו לא גדלה צששית אלף מעט ורובה גדלה צביעית עד שנעשית כצר חייצת משום טצל צצתר חנטה אזלינן: **שמי צריכות ס"ד**. אין לשון זה נופל אלף צעופות כדמתן (ב"צ דף פ.) הלוקח פירות שזבן מפריח הבריכה ראשונה: **ענין שמי צריכות**. שאין פירותיו נגמרין כאחת כגון תאנים כדלמרן (לעיל דף יג.): גצי קטניות מתוך שעושין פרכין: **אצל אילן**. שפירותיו נלקטין כאחד צתר לקיטה אזלינן צהו: **צנות שוח**. מפרש צמסכת ע"י (דף יז.) תאני חורמא: **צביעים שלהן שנים**. צביעית שלהן נוהגת צשנה שניה

של שמיטה כדמפרש טעמא: **מפני שעושות לשלש שנים**. פירות החונטים צה צביעית אין נגמרין עד שנה שניה של שמיטה ואכן צתר חנטה אזלינן ונהגא צהו צביעית: **ואם אמרם לי איסורא**. דאסור למילן צהו צתר לקיטה אלא נמי מודיעא דאסור אלף נהגו כך: **צצקינן להו**. צתמיה: **אם קיבלה**. והאי דלישתתיק משום דלא ידע להשיב אס לא קיבלה והאי דלישתתיק משום דלא איכפת ליה דלא דמי מעשר פירות האילן דרבנן לאחמורי ציה צביעית דאורייתא: **מתני'**

זהו הגדל ציערים שהוא מקום הפקר ופטור מן המעשר אע"פ שהוא טוב כעין אגחים קטנים שלנו וכגון ערמונים והא דלא נהגו ציה צביעית מעיקרא לאו משום גריעותא הוא אלף משום דעושות לשלש שנים כדלמרנין הכא והווי סברי דלא אזלינן צהו צתר חנטה (ה) אלף צתר לקיטה כיוון דעיקרן אינם נגמרין צשנה שחונטים צה אצל לריש לקיש דירושלמי דמחייב צודאי ופטרי צביעית: **ואם אמרם לי איסורא**. דאסור למילן צהו צתר לקיטה אלא נמי מודיעא דאסור אלף נהגו כך: **צצקינן להו**. צתמיה: **אם קיבלה**. והאי דלישתתיק משום דלא ידע להשיב אס לא קיבלה והאי דלישתתיק משום דלא איכפת ליה דלא דמי מעשר פירות האילן דרבנן לאחמורי ציה צביעית דאורייתא: **מתני'**

ומן השיתין עד התאנים ג' יום. ליקט תאנה ואינו יודע מתי חנטה, א"ר יונה מונה ק' יום לפסח, אם חל בתוכן ט"ו בשבט הוא יודע מתי חנטה. אמרו לו (והיא) והא עמי בטבריא ועושות לשנה אחת, אמר להן והרי עמכם בציפורי ועושות לשלש (3 שנים. פי' מעשר חרובין דרבנן.

מסורת הש"ס

(א) צביעית פי"ה מ"א, (ב) צ"ל להו, (ג) צ"ל מ"א: הפקרה הוא ופטורה, (ד) צ"ל צאלן, (ה) אולי צ"ל העושות, (ו) [נצטועות אי' שוח וכו"א שס צתוס' ד"ה כצני' שוח וכו"א] (ז) [נצל הסוגיא דשס אי' שוח וע"ש צפירות הרא"ש, (ח) אולי צ"ל ולא צתר וכו' וכן צתוב צתוס' ע"י יד. ד"ה צנת שוח, (ט) לפניו הגירסא מוכססין למד וכן הוא גירסת רש"י שם, (י) [נצש"י שס מין], (כ) [נצנת מו. שםצאר דוכמי טועא].

הנהות הב"ח

(א) גב' ורבותיו נמנו באוּשא וגמרנו אחר לקיטתו: (ב) תרוב' ד"ה צנת שוח כי צצנות שבע צתוכה לא הייתי נודר צממע ממי דפירי: (ג) בא"ד לפי שרוב מינין הללו אינם צאין: (ד) בא"ד הן דצטועות ודנדריים הן הטובין צגנמו:

רבינו חננאל (המשך)

של שבע נגמרין בשלישית. ומה שחנטו בשניה נגמרין בריבית. ומה שחנטו בשלישית נגמרין בחמישית. ונהגין בהן מעשר עני, דקיל אילן צתר חנטה, ואילו שנגמרו בחמישית, בשלישית חנטו, לפיכך הן פירות שלישית. ושחנטו בריבית נגמרין בששית. ושחנטו בשמינית נגמרין בחמישית. ונהגין בהן מעשר עני. ושחנטו בשנת השמיטה בשביעית. נגמרין בשנה התשיעית שהיא שניה של שבע הנכנסת. ונהגין בהן דין צביעית ומתבצעת. וכן דרך סידורן לעולם. כל הפירות של בנות שוח שחונטין בשביעית ונהגין בהן דין צביעית בשנה השניה של שבע. ונהג שנת גמירת הפרי הנהגת שחונט בשביעית עצמה. נמצאו בכל שנה ג' מיני פירות בוה האילן, מקצתן צצל, והן שחנטו מקצתן לכן בשנים. ומקצתן בחול, והן שחנטו ומקצתן. ומקצתן פגין והן ביו השנה. וכענין שפירשנו הן מפורשין בתלמוד ארץ ישראל כבמראה דהא צמתתא, מהו בנות שוח פיטריאה. פי' פיטריאה בלשון יון. ואמרו מין תאנים כאשר אמרו. מה בכל שנה הן עושות. אלא עד ג' שנים. כיצד יודע, איך יודעות פירות של כל שנה ושנה. י' וינה אומר קושרין ג"א: אלו קושרין בחוט, פי' אלו חוט לבן ואלו בחוט אדום ואלו בחוט שחור. וחי שמי' [ואל] תחוב בהן קסמין. גם זה כענין הראשון כול'. וחי רבן צמעתן בן גמליאל אומר מהוצאת העלין עד חנטת הפגין ג' יום, ומן הפגין עד השיתין הנובלות ג' יום.

ביום תנה תאני פירשנום במס' ע"י. וכן דרך בנות שוח הללו שחונטין בשנה הראשונה הן פגין ובשניה בחול ובכל שנה הן חונטין וכן סידורן, מה שחונטין בשנה הראשונה

פא א מיי פ"א מהל' מ"ש ה' ו ופ"ד מהל' שמיטין הלכה יצ עוש"ע י"ד פי' שלא ספיקו קטו: **פב** ב מיי פ"א מהל' מ"ש הלכה ב עוש"ע שס ספיק קס: **פג** ג מיי שס הלכה ג: **פד** ד מיי פ"ד מהל' שמיטין הלכה טו: **ה** [מיי] פ"א מהלכות מעשר הלכה ג:]

רבינו חננאל

הנו רבנן אילן שחנטו פירותיו קודם ט"ו בשבט מתעשרים לשנה שעברה, ושחנטו אחר ט"ו בשבט מתעשרים לשנה (שעברה) הבאה. א"ר נחמיה כמה דברים אמורים באילן העושה כעין שתי בריכות בשנה. פירוש שתי בריכות, דיופרין אילן שטעונין [נ"א: שטעון] שתי פירות בשנה, כגון תאנה שעושה פירות בקיץ ובחורף. אבל אילן העושה בריכה אחת, כגון הדקל(ה) ודוחין והחרובין אע"פ שחנטו פירותיהן קודם ט"ו בשבט מתעשרין לשנה הבאה. וקיימא לן כרב המנונא, דר' יוחנן ור' שמעון בן לקיש קיימי (א"ר יוחנן) כוותיה. (א) אמר ר' יוחנן נהגו העם בחרובין כר' נחמיה. אע"פ דחנטו קודם ט"ו בשבט מתעשרין לשנה הבאה. ואיביה ר' שמעון בן לקיש לר' יוחנן, הא דמתן בשביעית תחילת פרק חמישי, בנות שוח שביעית שלהן שנייה שבושות לשלש שנים, על שם שעשו בשביעית יחו שביעית. כלומר, הנה בנות שוח שחנטו קודם ט"ו בשבט, וחונטין עוד אחר ט"ו בשבט בכל (השנה) שנה ושנה, ומה שחנטו בשנת השמיטה אחר ט"ו בשבט, ונהגין בהן דין צביעית בשנה השנייה של שבע, שפתאחורין בנות שוח הללו באילו ג' שנים.

אבל מה שחנטו קודם ט"ו בשבט בשביעית, מן הששית הן חשובין, ומותרין בשנה הראשונה של שבע. ונהג בנות שוח אינם כגון שתי בריכות בשנה, לפי שאין עושין אלא בריכה אחת בכל שנה ושנה. הנה מה שחנטו קודם ט"ו בשבט שחנטו קודם ט"ו בשבט חשובין משנה ששית, ושחנטו אחר ט"ו בשבט חשובין משנה השביעית, ומתבצערין בשנה השניה של שבע שהיא שנה שלישית לחנטתן. והיאך א"ר יוחנן כי החרובין מפני שעושין בריכה אחת בשנה, בין מה שחנטו קודם ט"ו בין אחר כך מתעשרין ליוה הבאה.

אשתתיק כול'. וירושלמי: אמר ר' אבא בר כהנא ותמינה אין מוהבי ר' שמעון בן לקיש ומקבל ר' יוחנן מיניה, ושתיק ליה, ויתבינה אגא אמינא חרובין ואת אמרת בנות שוח, אגא אמינא מנהג ואת אמרת הלכה, אגא אמינא ר' נחמיה ואת אמרת רבנן. פירוש בנות שוח הללו תאנים לבנות הן כדלמרנין בענין דברים האסורים למכור לנכרים, בנות שוח בטטטטותיהן, ואמרי' כגמרא אמר רבה

בר בנה תאני פירשנום במס' ע"י. וכן דרך בנות שוח הללו שחונטין בשנה הראשונה הן פגין ובשניה בחול ובכל שנה הן חונטין וכן סידורן, מה שחונטין בשנה הראשונה

^[א] מלות 'קויל' כריה דר"י ורשב"ל קיימינן כוותיה: שייכים למעלה כדאלה העמוד וכן צ"ל א"ר יוחנן נהגו. (3) דירושלמי שם שם צביעית סוף הלכה א' וכן מוכסספת סם רפ"ד אימא והן עושות למי שנים.